

kia ratou; erangi kihai i whakahaerea nga tikanga o ta ratou mahi i runga i te huarahi e puta ai he hua: Tau ana mai te pouri i runga i te mea kihai nga mahi me nga tikanga nunui i whakapuakina e Tiati Retimana i kawea kia hanga hei ture whakahaere tikanga. Tau ana mai hoki te pouri i runga i nga tikanga i whakapuakina. Erangi ki te titiro atu kihai i whakahaerea tetahi tino tikanga kia kitea he ora. Akuanei i te ohonga o nga whakaaro i te tau 1880 i runga i te ahua taritari me te mrataku mai o te ahua o nga Maori o te Tai Hauauru ka whakaturia ano tetahi Komihana hei whiriwhiri i nga tikanga, me te tuku korero mai. A tau ano te pai ki te Komihana o te Tai Hauauru i runga i nga mahi a Ta Tirana Pere me Ta Wiremu Pokiha. Ko ta raua mahi he kimi i nga tika o nga tono a nga Maori kupapa e noho ana i runga i te takiwa i raupatutia, me te titiro hoki i nga mea e hiahiatia e nga Maori ahakoa i mau patu ratou i mua ki te Karauna kua hoki ki o ratou kainga tawhito me te noho i reira i runga i te rangi marie. Heoi tahuri ana te Paremete me te Kawanatanga ki te mahi i runga i nga ripoata i hanga e te Komihana o te Tai Hauauru. Ahakoa e whakaaro ana matou he tika kia whakarerekitia nga tikanga, kua tino u te whakaaro i roto i a matou he nui te pai o nga ture i hanga i te tuatahi i runga i nga ripoata a taua Komihana, a e mahi manaki ki nga Komihana me te Koroni. Kotahi nei te he ko te kore ahua tau o te pai i runga i nga whakatikatikanga i aua ture e te Paremete.

I tukuna ki aua Komihana, ko te nuinga nei o ratou he hunga matauranga nui he hunga ngakau tika, nga take e pa ana ki te hunga tokoiti o nga iwi e rua o te Maori me te Pakeha, a kotahi tonu nga tu keehi i whakahaerea i roto i ia Komihana, a, i katia mai nga whakahaere ki nga wahi anake i tohutohu atu ra kia mahia.

Kei te takoto tarewa tonu a tatou tikanga ki era kua mahi i mua i a tatou, kahore hoki matou i hopohopo ki te tango mai i to ratou matauranga, i ata kimihia haeretia i kohikohia mai hoki i runga i te uaua tonu o ta ratou mahi. Oтира, mehemea e maharatia ana kei te neke te nui o te marae o ta matou mahi a i uru katoa a Aotearoa ki roto i taua marae i tukuna nei nga patai me nga take hoki a nga iwi e rua e noho nei i runga, a e pera hoki te noho a muri ake nei; a kua tau ko matou hei whakaari atu i nga tikanga e puta mai ai te ora i runga i nga he o mua, me nga tikanga mo te whakahaere o nga Kooti, o te ture, me nga whakahaere a muri nei o nga whenua ko tona rahi e rite nei ki tetahi kingitanga; heoi, e mahara ana matou he tika kia riro i a matou te tikanga kia tonu atu ki tou tino painga e te Kawana kia tau ou whakaaro i runga i te rahi o ta matou mahi. Ehara hoki te mahi i whakaekea mai ki runga i a matau i te mahi hangahanga-noa iho. Tera ano pea kua raruraru nga tino matauranga o nga tangata e neke ake ana nga matauranga i au pononga e te Kawana; kua whakamatau matou ki te whakatuturu i ta matou mahi. Ma ta matou ripoata ano e whakapuaki i tona painga. I tukuna mai e matou i runga i te tumanako tera e tipu ake he rangimarie he ora ake tonu atu i Aotearoa, ki te wahi i tino piri ai ta matou ripoata. Ma tona mana tonu e whaki i tona tukunga iho. Ma te wa me nga whakamatauranga e whakatau i te rahi o tona painga. Mehemea e taea ana tetahi wahi o te ora me te pai i hiahia ai matou kia tau ki nga iwi e rua i Niu Tireni ka tino ea au whakamanawatanga i whakaekea e koe e te Kawana ki runga i a matou.

Ekore ia e taea e matou te whakamutu i ta matou mahi kia oti marire te whakapuaki i a matou mihi mo nga awhinatanga i te mahi a te Komihana e nga tangata o i ia ahua o nga iwi e rua. Tena noa ake ia te tika kia tukuna a matou mihi kia J. M. Kirihi kaituhituhi poto hekeretari hoki ki te Komihana, me M. J. Kenana, kaiwhakamaori mo te nui o to raua mohio me te ruha kore o rau i runga i te hono tonu o te mahi i taua mahi taumaha.

I tukuna i raro i o matou ringa a i hiiritia ki a matou hiri i Poneke, i tenei i te ruatekau ma toru o nga ra o Mei 1891.

W. L. RIIHI, Tiamana. (L.S.)
TIMI KARA. (L.S.)

REREKETANGA.

I TE mea e rereke ana aku whakaaro i runga i etahi tini wahi o tenei ripoata, a i te mea hoki e whakaae ana ahau ki etahi, a i te mea he mea uaua te wehe tetahi ripoata i tetahi kua whakaaro ahau he mea tika kia tuhituhia e ahau he ripoata ahua ke hei tuhono mai ki tenei.

TAMATI MAKE.

TE KUPU WHAKAHE A TIMI KARA MO TE RIRO KI TE KAWANATANGA TE HOKO O NGA WHENUA MAORI.

E WHAKAHE ana au ki te take e hapainga nei e oku hoa, ma te Karauna anake te mana hoko i nga whenua Maori. Ki taku whakaaro kaore i te tika taua huarahi, kaore he ora e puta mai ana roto; a ki taku mohio hoki kei te he ano i runga i te ture.

Ehara i te mea i mana ai te Karauna ki Niu Tireni he whenua kite nana, he whenua raupatu ranei. Kaore. Engari i whanau mai i roto i te Tiriti o Waitangi tona mana ki tenei motu. I runga hoki i taua Tiriti o puritia e Te Kuini te hoko whenua Maori ki a ia anake. Kaore i puare te hoko ki katoa, ara, nga wahi ano e hiahia ana nga Maori ki te tuku ki te hoko. Na, i mau tonu taua mana kia Te Kuini mai ano i te tau i tuhia ai te Tiriti o Waitangi tae noa ki te whakaaetanga a Te Kuini i "Te Ture Whenua Maori, 1862." Na, titiro! nuku atu i te rua te kau tau e mau ana taua mana ki te Karauna, a, waihoki kua roa tatou e matakita ki ana i nga hua o aua tu hoko a te Kawanatanga me te kite i nga he.

I ahua mea tonu te iwi Pakeha, he whaitikanga ano to ratou ki nga whenua Maori, me nga Maori hoki kihai i tino whakapono ki nga huhua Kawanatanga e mahi nei i nga tikanga o te Motu, ara, ki ta ratou whakahaere mo nga whenua Maori. I tipu mai i kona nga raruraru. Heoi, i roto i nga tau i mau na te mana hoko ki te Karauna anake, he nui rawa nga mate i pa ki te iwi Maori. Ka maharahara ake ano te ngakau ki nga kupu i kiia e Kawana Hopihana ki nga Maori i te wa i tuhia ai te Tiriti o Waitangi. "Ka huia nga iwi e rua kia kotahi, kia kotahi tonu he Karauna mo